Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

6. ožujka 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Vladavina prava – Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a – Načela nesmjenjivosti i neovisnosti sudaca – Rezolucija kolegija nacionalnog suda kojom je sudac povučen sa svih svojih predmeta – Nepostojanje objektivnih kriterija za donošenje odluke o povlačenju suca s predmeta – Nepostojanje obveze obrazlaganja takve odluke – Nadređenost prava Unije – Obveza neprimjene takve odluke o povlačenju”

U spojenim predmetima C-647/21 i C-648/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Sąd Okręgowy w Słupsku (Okružni sud u Słupsku, Poljska), odlukama od 20. listopada 2021., koje je Sud zaprimio 25. listopada 2021., u kaznenim postupcima protiv

D. K. (C-647/21),

M. C.,

M. F. (C-648/21),

uz sudjelovanje:

Prokuratura Rejonowa w Bytowie,

Prokuratura Okręgowa w Łomży,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: I. Jarukaitis (izvjestitelj), predsjednik četvrtog vijeća, u svojstvu predsjednika petog vijeća, D. Gratsias i E. Regan, suci,

nezavisni odvjetnik: A. M. Collins,

tajnik: M. Siekierzyńska, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 24. siječnja 2024.,

* Jezik postupka: poljski.

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Prokuraturu Rejonowu w Bytowie, T. Rutkowska- Szmydyńska, *Prokurator Regionalny w Gdańsku*,

– za Prokuraturu Okręgowu w Łomży, A. Bałazy, *Zastępca Prokuratora Okręgowego w Łomży*,

– za poljsku vladu, B. Majczyna i S. Żyrek, u svojstvu agenata,

– za dansku vladu, D. Elkan, V. Pasternak Jørgensen i M. Søndahl Wolff , u svojstvu agenata,

– za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i J. Langer, u svojstvu agenata,

– za švedsku vladu, A. M. Runeskjöld i H. Shev, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, K. Herrmann, P. Stancanelli i P. J. O. Van Nuffel, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. travnja 2024.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjevi su upućeni u okviru kaznenih postupaka pokrenutih protiv osobe D. K. (predmet C-647/21) te protiv osoba M. C. i M. F. (predmet C-648/21).

Pravni okvir

Ustav Republike Poljske

3 Članak 178. stavak 1. Konstytucje Rzeczypospolitej Polskiej (Ustav Republike Poljske) glasi:

„Suci su potpuno neovisni u obavljanju svoje dužnosti i podliježu samo Ustavu i zakonima.”

4 Člankom 179. tog ustava predviđa se:

„Suce imenuje na neodređeno vrijeme predsjednik Republike na prijedlog Krajowe Rade Sądownictwa ((Državno sudbeno vijeće, Poljska) (u daljnjem tekstu: KRS)).”

5 Člankom 180. navedenog ustava određeno je:

„1. Suci su nesmjenjivi.

2. Sudac ne može biti razriješen dužnosti, suspendiran, premješten na drugi sud ili na drugo radno mjesto protiv svoje volje, osim u skladu sa sudskom odlukom i samo u slučajevima predviđenima zakonom.”

Zakon o redovnim sudovima

6 Članak 11. stavak 3. Ustawe – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Zakon o organizaciji redovnih sudova) od 27. srpnja 2001. (Dziennik Ustaw br. 98, pozicija 1070.), u verziji primjenjivoj na sporove iz glavnih postupaka (u daljnjem tekstu: Zakon o redovnim sudovima), glasi:

„Predsjednika odjela imenuje predsjednik suda. […] […] Prije imenovanja predsjednika odjela unutar sąda okręgowog [(okružni sud)] ili sąda rejonowog [(općinski sud)], predsjednik suda savjetuje se s kolegijem sąda okręgowog [(okružni sud)].”

7 Na temelju članka 21. stavka 1. točke 2. tog zakona, tijela sąda okręgowog (okružni sud) čine predsjednik suda, kolegij suda i ravnatelj suda.

8 Člankom 22.a navedenog zakona predviđa se:

„1. […] predsjednik sąda okręgowog [(okružni sud)] pri sądu okręgowy [(Okružni sud)], nakon savjetovanja s kolegijem sąda okręgowog [(Okružni sud)], određuje način raspodjele aktivnosti, kojom se uređuje:

1. raspoređivanje sudaca u odjele suda;

2. opseg dužnosti sudaca, kao i način na koji suci sudjeluju u raspodjeli predmeta;

3. raspored dežurstava i raspored zamjenskog rada sudaca,

   – uzimajući u obzir specijaliziranost sudaca […] da odlučuju u različitim vrstama predmeta, potrebu da se osigura odgovarajuća raspodjela sudaca između odjela i ravnomjerno raspoređivanje dužnosti među sucima, kao i potrebu da se osigura učinkovito vođenje sudskih postupaka.

   […]

4. Predsjednik suda može bilo kada odrediti, u cijelosti ili djelomično, novi način raspodjele aktivnosti ako je to opravdano razlozima iz stavka 1. […]

4.a Za premještaj suca u drugi odjel potreban je njegov pristanak.

4.b Za premještaj suca u drugi odjel nije potreban njegov pristanak:

1. u slučaju premještaja u drugi odjel koji odlučuje o predmetima iz istog područja;

2. ako nijedan drugi sudac odjela iz kojeg se odvija premještaj nije pristao na svoj premještaj;

3. ako je premješteni sudac raspoređen u [zemljišnoknjižni odjel ili u trgovački odjel za pitanja upisnika založnih prava].

4.c Odredbe stavka 4.b točaka 1. i 2. ne primjenjuju se na suca koji je u razdoblju od tri godine bio premješten u drugi odjel bez svojeg pristanka. U slučaju premještaja suca u drugi odjel bez njegova pristanka u slučaju iz stavka 4.b točke 2. uzima se u obzir, među ostalim, radni staž sudaca u odjelu iz kojeg su premješteni.

5. Sudac ili sudski savjetnik čije su aktivnosti promijenjene na način koji je doveo do promjene opsega njegovih dužnosti, osobito kroz njegov premještaj u drugi odjel suda, može uložiti prigovor [KRS-u] u roku od sedam dana od kada je obaviješten o novom opsegu svojih dužnosti. Prigovor se ne može uložiti ako je:

1. riječ o premještaju u odjel koji odlučuje u predmetima iz istog područja;

2. povjeravanja zaduženja na istom odjelu u skladu s načelima koja obvezuju i ostale suce, a posebno u slučaju da je predmet žalbe raspoređivanje u specijalizirani odsjek ili neki drugi oblik specijalizacije.

6. Prigovor iz stavka 5. podnosi se preko predsjednika predmetnog suda koji je izvršio spornu raspodjelu aktivnosti. Predsjednik prosljeđuje prigovor [KRS-u] u roku od 14 dana od njegova primitka te mu prilaže svoje stajalište o slučaju. [KRS] donosi rezoluciju kojom prihvaća ili odbija prigovor, uzimajući u obzir elemente iz stavka 1. [KRS] svoju rezoluciju o prigovoru iz stavka 5. ne mora obrazložiti. Rezolucija [KRS-a] ne može se pobijati. Sudac ili sudski savjetnik do donošenja rezolucije obavlja svoje postojeće dužnosti.”

9 Članak 24. stavak 1. Zakona o redovnim sudovima predviđa:

„Predsjednika sąda okręgowog [(okružni sud)] imenuje ministar pravosuđa iz redova sudaca sąda apelacyjnog [(žalbeni sud)], sąda okręgowog [(okružni sud)] ili sąda rejonowog [(općinski sud)]. Nakon što imenuje predsjednika sąda okręgowog [(okružni sud)], ministar pravosuđa ga predstavlja na općoj sjednici sudaca tog sąda okręgowog [(okružni sud)].”

10 U skladu s člankom 30. stavkom 1. tog zakona, kolegij sąda okręgowog [(okružni sud)] čine predsjednik sąda okręgowog [(okružni sud)] i predsjednici sądova rejonowih [(općinski sudovi)] koji se nalaze na području nadležnosti sąda okręgowog [(okružni sud)].

11 Člankom 42.a navedenog zakona propisuje se:

„1. U okviru djelatnosti sudova ili tijela sudova, nije dopušteno osporavati zakonitost sudova, državnih ustavnih tijela ili tijela za nadzor i zaštitu prava.

2. Redovni sud ili drugo tijelo vlasti ne može utvrđivati ili ocjenjivati zakonitost imenovanja suca ili ovlasti za obavljanje pravosudnih zadaća na temelju tog imenovanja.”

12 Članak 47.a tog zakona predviđa:

„1. Predmeti se, sukladno njihovoj kategoriji, sucima i sudskim savjetnicima nasumično dodjeljuju, uz iznimku dodjele predmeta dežurnom sucu.

2. Predmeti unutar posebnih kategorija ravnomjerno se dodjeljuju, osim ako se radno opterećenje mora smanjiti zbog specifičnosti radnog mjesta, sudjelovanja u dodjeli predmeta iz druge kategorije ili drugih zakonom predviđenih razloga.”

13 U skladu s člankom 47.b tog zakona:

„1. Sastav suda moguće je promijeniti samo ako sud u predmetu ne može odlučivati u svojem trenutačnom sastavu ili ako za to postoji trajna prepreka. Odredbe članka 47.a primjenjuju se *mutatis mutandis*.

[…]

3. Odluke u predmetima iz [stavka 1.] donosi predsjednik suda ili sudac kojeg je on za to ovlastio.

4. Promjena mjesta u kojem sudac radi ili njegovo upućivanje drugom sudu, kao i opoziv suca s upućivanja, nisu prepreka izvršenju [postupovnih] radnji u predmetima dodijeljenima za mjesto u kojem on trenutačno radi ili mjesto u kojem trenutačno obavlja svoje dužnosti, do zaključenja tih predmeta.

5. Kolegij suda na području čije se nadležnosti nalazi novo mjesto u kojem sudac radi ili mjesto u koje je upućen može, na zahtjev suca ili samostalno, potpuno ili djelomično osloboditi tog suca obveza odlučivanja u predmetima, posebice ako su taj sud i novo mjesto u kojem sudac radi ili mjesto u koje je upućen znatno međusobno udaljeni, ovisno o stanju postupka u odnosnim predmetima. Kolegij suda se, prije donošenja rezolucije, savjetuje s predsjednicima nadležnih sudova.

6. Odredbe stavaka 4. i 5. primjenjuju se *mutatis mutandis* u slučaju premještaja u drugi odjel istog suda.”

14 Članak 17. stavak 1. ustawe o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjeni Zakona o ustrojstvu redovnih sudova i određenih drugih zakona) od 12. srpnja 2017. (Dz. U. 2017., tarifni broj 1452.), određuje:

„Ministar pravosuđa može razriješiti predsjednike i potpredsjednike sudova imenovane na temelju odredbi Zakona izmijenjenog u članku 1., u verziji koja je do danas na snazi, u roku od najviše šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, bez obveze poštovanja zahtjeva iz članka 27. Zakona izmijenjenog u članku 1., kako je izmijenjen ovim zakonom.”

Glavni postupci i prethodna pitanja

15 Isti sud uputio je zahtjeve za prethodnu odluku prilikom ispitivanja dvaju različitih kaznenih predmeta.

16 Što se tiče predmeta C-647/21, glavni predmet proizlazi iz kaznenog postupka pokrenutog protiv osobe D. K. Odlukom prvostupanjskog suda osoba D. K. osuđena je na kaznu zatvora. Protiv te odluke podnijela je žalbu Sądu Okręgowom w Słupsku (Okružni sud u Slupsku, Poljska), sudu koji je uputio zahtjev. U tom predmetu, sutkinja koja je proslijedila ta dva zahtjeva za prethodnu odluku – a koja zasjeda kao sudac pojedinac – istovremeno je i sutkinja izvjestiteljica i predsjednica vijeća.

17 Što se tiče predmeta C-648/21, glavni predmet proizlazi iz kaznenog postupka pokrenutog protiv osoba M. C. i M. F. Odlukom prvostupanjskog suda, osobe M. C. i M. F. osuđene su. Drugostupanjski sud pred kojim su potonji podnijeli žalbu Sądu Najwyższem (Vrhovni sud, Poljska) oslobodio je osobu M. C. te potvrdio osudu osobe M. F. Prokurator Generalny (glavni

državni odvjetnik, Poljska) podnio je žalbu protiv odluke drugostupanjskog suda u odnosu na osobu M. C. pred Sądom Najwyższyjem (Vrhovni sud, Poljska). Potonji je sud ukinuo tu odluku i vratio predmet Sądu Okręgowom w Słupsku (Okružni sud u Slupsku), sudu koji je uputio zahtjev. U tom predmetu sudsko vijeće zasjeda u vijeću od tri suca, koje čine predsjednica vijeća, predsjednik suda koji je uputio zahtjev i treći sudac. Zahtjev za prethodnu odluku uputila je sama predsjednica vijeća, koja sudi i u predmetu C-647/21.

18 U rujnu 2021., u postupku koji nije povezan s glavnim predmetima, sutkinja koja je proslijedila ta dva zahtjeva za prethodnu odluku donijela je odluku kojom je od predsjednika žalbenog odjela Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Słupsku) zatražila da predmet preraspodijeli drugom sucu ili da u sastavu suda u tom postupku zamijeni predsjednika Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Słupsku) drugim sucem. Taj je zahtjev obrazložila činjenicom da je predsjednik suda koji je uputio zahtjev imenovan na svoje dužnosti na temelju rezolucije KRS-a u njegovu novom sastavu. Stoga bi prisutnost takvog suca u sastavu sudskog vijeća predstavljala povredu prava na sud prethodno ustanovljen zakonom u smislu članka 19. stavka 1. UEU-a, članka 47. Povelje kao i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP). Potpredsjednik suda koji je uputio zahtjev, koji je također imenovan na prijedlog KRS-a u njegovu novom sastavu, ukinuo je odluku koja sadržava navedeni zahtjev tog suca.

19 U listopadu 2021. navedeni je sudac u drugom predmetu ukinuo presudu prvostupanjskog suda koju je donijela osoba koja je imenovana na sudačku dužnost na temelju rezolucije KRS-a u njegovu novom sastavu. Odluku o ukidanju temeljio je, među ostalim, na članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i članku 47. Povelje.

20 Kolegij Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Slupsku), koji čine predsjednik tog suda i predsjednici pet sądova rejonowih (općinski sudovi) na području nadležnosti Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Slupsku), donio je 11. listopada 2021. rezoluciju kojom se sutkinja koja je proslijedila ta dva zahtjeva za prethodnu odluku povlači s oko sedamdeset predmeta koji su joj bili dodijeljeni u okviru šestog žalbenog kaznenog odjela, uključujući glavne predmete (u daljnjem tekstu: rezolucija kolegija). Prema tvrdnji te sutkinje, ta joj rezolucija nije dostavljena i nije joj priopćeno njezino obrazloženje. Navodi da ju je predsjednik suda koji je uputio zahtjev samo obavijestio o njezinu povlačenju s predmeta. Dodala je da je potonji u dvama navratima odbio prihvatiti njezine zahtjeve za pristup sadržaju navedene rezolucije.

21 Predsjednik Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Slupsku) donio je 13. listopada 2021. rješenje o premještaju navedene sutkinje iz žalbenog odjela tog suda, pred kojim su u tijeku glavni postupci, u prvostupanjski odjel navedenog suda (u daljnjem tekstu: rješenje o premještaju). Drugi je sudac premješten na njezino mjesto u žalbenom odjelu.

22 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, u obrazloženju rješenja o premještaju ukratko se samo spominje potreba osiguranja dobrog funkcioniranja obaju odjela. U tom se rješenju također upućuje na neodređenu korespondenciju između predsjednika Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Słupsku) i predsjednika jednog od tih odjela.

23 Rješenje o premještaju stupilo je na snagu 18. listopada 2021. To rješenje ne sadržava nikakvu informaciju o mogućim pravnim lijekovima.

24 U tim okolnostima sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati može li sudac koji je proslijedio ta dva zahtjeva za prethodnu odluku nastaviti zasjedati u glavnom postupku koji odgovara predmetu C-647/21 kao sudac pojedinac i u glavnom predmetu koji odgovara predmetu C-648/21 kao predsjednica sudskog vijeća.

25 Prema mišljenju tog suda, s obzirom na okolnosti, kako su navedene u točkama 18. do 23. ove presude, koje su dovele do njezina povlačenja s predmeta u kojima je ta sutkinja bila izvjestiteljica, uključujući glavne predmete, on je suočen s potrebom rješavanja pitanja povređuju li takva djela članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a u vezi s člankom 47. Povelje. Ako je to slučaj, sud koji je uputio zahtjev želi znati je li dužan zanemariti rezoluciju kolegija i druge naknadne akte, kao što je odluka kojom su drugom sucu preraspodijeljeni predmeti s kojih je povučena navedena sutkinja, uključujući predmete u glavnim postupcima.

26 Sud koji je uputio zahtjev smatra kako su činjenicom da je sutkinja koja je proslijedila ova dva zahtjeva za prethodnu odluku povučena s predmeta koji su joj bili povjereni i njezinim premještajem povrijeđena načela nesmjenjivosti i neovisnosti sudaca. Osim toga, mjere poduzete u pogledu te sutkinje predstavljaju odgovor na njezine pokušaje da provjeri ispunjava li prvostupanjski sud zahtjev da bude zakonom ustanovljen sud i imaju li za cilj spriječiti buduće pokušaje u tom smislu.

27 U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Słupsku (Okružni sud u Slupsku) odlučio obustaviti izvršenje rezolucije kolegija, prekinuti postupak i u svakom od glavnih postupaka uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a u vezi s člankom 47. [Povelje] tumačiti na način da mu se protive nacionalne odredbe, kao što su članak 47.b stavci 5. i 6. u vezi s člankom 30. stavkom 1. i člankom 24. stavkom 1. [Zakona o redovnim sudovima], prema kojima tijelo nacionalnog suda, kao što je kolegij suda, ima ovlast povući suca tog suda s dijela predmetâ ili svih predmeta koji su mu dodijeljeni, pri čemu:
   (a) je kolegij suda, na temelju zakona, sastavljen od predsjednika sudova koje je na to radno mjesto imenovalo tijelo izvršne vlasti, kao što je ministar pravosuđa koji je ujedno i glavni državni odvjetnik;
   (b) do oslobađanja suca obveze odlučivanja u predmetima koji su mu dodijeljeni dolazi bez njegova pristanka;
   (c) nacionalnim pravom nisu predviđeni kriteriji koje kolegij suda treba primijeniti kada oslobađa suca obveze odlučivanja u predmetima koji su mu dodijeljeni, kao ni obveza obrazloženja i sudskog nadzora takvog oslobađanja;
   (d) neki od članova kolegija suda imenovani su na sudačku dužnost u okolnostima koje su slične onima o kojima je riječ u presudi Suda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera primjenjiv na suce) (C-791/19, EU:C:2021:596)?

2. Treba li odredbe iz prvog pitanja, kao i načelo nadređenosti, tumačiti na način da se njima nacionalnom sudu – čiji je sudac koji je vodio kazneni postupak obuhvaćen područjem primjene Direktive [(EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL 2016., L 65, str. 1.)] povučen s predmeta na način opisan u prvom pitanju – i svim tijelima javne vlasti dodjeljuje ovlast (odnosno obveza) da zanemare akt kolegija suda i druge naknadne akte donesene bez pristanka povučenog suca (kao što su odluke o preraspodjeli predmeta, uključujući [predmete u glavnim postupcima]) kako bi taj sudac mogao nastaviti zasjedati u sastavu koji odlučuje u tom postupku?

3. Treba li odredbe iz prvog pitanja, kao i načelo nadređenosti [prava Unije], tumačiti na način da se njima zahtijeva da nacionalno pravo omogućuje da se u kaznenom postupku obuhvaćenom područjem primjene Direktive 2016/343 poduzmu mjere kojima se sudionicima u postupku, kao što su optuženici u glavnom postupku, jamči nadzor i žalba protiv odluka [iz prvog pitanja] kojima se želi promijeniti sastav suda pred kojim se vodi postupak i, slijedom toga, povući s predmeta suca kojemu je dotad dodijeljeno odlučivanje u predmetu, na način opisan u prvom pitanju?"

Postupak pred Sudom

Spajanje predmeta

28 Odlukom predsjednika Suda od 29. studenoga 2021. predmeti C-647/21 i C-648/21 spojeni su za potrebe pisanog i usmenog postupka i donošenja presude.

Zahtjevi za primjenu ubrzanog prethodnog postupka

29 Sudovi koji su uputili zahtjev zatražili su da se o predmetnim zahtjevima za prethodnu odluku odluči u ubrzanom postupku na temelju članka 105. Poslovnika Suda. U prilog tim zahtjevima u biti je istaknuo da je primjena tog postupka opravdana s obzirom na činjenicu da se prethodna pitanja odnose na temeljna pitanja poljskog prava, osobito ustavnog prava, odnosno na načelo nesmjenjivosti sudaca i pravo stranaka u postupku na zakonom ustanovljen, nepristran i neovisan sud. Dodao je da postoje opravdani razlozi za vjerovanje da bi donošenje drugih akata u glavnim postupcima dovelo do nestanka razloga zbog kojih je bilo potrebno Sudu uputiti pitanja i da bi provedba odgovora koje je Sud dao mogla biti otežana, čime bi se spriječilo da se zajamči djelotvornost prava Unije i djelotvorna sudska zaštita.

30 U članku 105. stavku 1. Poslovnika predviđa se da, na zahtjev suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku ili iznimno po službenoj dužnosti, predsjednik Suda može, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, odlučiti da se o tom zahtjevu za prethodnu odluku rješava u ubrzanom postupku kad priroda predmeta zahtijeva postupanje u kratkim rokovima.

31 Treba podsjetiti na to da takav ubrzani postupak predstavlja postupovni instrument koji služi tomu da se pruži odgovor na hitnu izvanrednu situaciju (presuda od 21. prosinca 2021., Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, t. 37. i navedena sudska praksa).

32 U ovom slučaju predsjednik Suda odlučio je 29. studenoga 2021., nakon što je saslušao suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, da ne treba prihvatiti zahtjeve da se o ovim zahtjevima za prethodnu odluku odluči u ubrzanom postupku. Naime, argumenti koje je sud koji je uputio zahtjev iznio kako bi opravdao te zahtjeve općeniti su i ne pojašnjavaju posebne razloge koji opravdavaju postupanje s tim zahtjevima za prethodnu odluku u kratkim rokovima. Konkretno, okolnost da se postavljena pitanja odnose na temeljna pitanja poljskog prava, osobito ustavnog prava, ne predstavlja razlog za utvrđenje situacije izvanredne hitnosti, što je nužan uvjet da bi se opravdala primjena ubrzanog postupka. Naposljetku, činjenica da je u glavnim postupcima riječ o kaznenim predmetima sama po sebi ne opravdava to da se o njima odlučuje u ubrzanom postupku.

Obustava predmeta i zahtjevi za pojašnjenje

33 Sud je 18. listopada 2022. prekinuo postupak u spojenim predmetima C-647/21 i C-648/21 do donošenja presude u spojenim predmetima C-615/20 i C-671/20. Sud je 20. srpnja 2023. obavijestio sud koji je uputio zahtjev o presudi od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca) (C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562) te je od njega zatražio da navede želi li ostati pri svojim zahtjevima za prethodnu odluku u spojenim predmetima C-647/21 i C-648/21.

34 Prema uputama predsjednika Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Słupsku), sutkinja koja je proslijedila oba ta zahtjeva za prethodnu odluku 25. rujna 2023. odgovorila je da sud koji je uputio zahtjev želi ostati pri svojim zahtjevima za prethodnu odluku.

35 Zbog određenih nejasnoća koje utječu na taj odgovor, Sud je tom sudu uputio drugi zahtjev za pojašnjenje na temelju članka 101. stavka 1. njegova Poslovnika. Sud je, među ostalim, pitao zasjeda li sutkinja koja je proslijedila ta dva zahtjeva za prethodnu odluku i dalje u sudskim vijećima pred kojima se vode glavni postupci u kojima su upućeni zahtjevi za prethodnu odluku u spojenim predmetima C-647/21 i C-648/21 i, u slučaju potvrdnog odgovora, u kojem svojstvu. Sud koji je uputio zahtjev odgovorio je na taj zahtjev putem sutkinje koja je 17. listopada 2023. uputila predmetne zahtjeve.

Nadležnost Suda

36 S jedne strane, danska vlada i Europska komisija u biti tvrde da se članak 47. Povelje ne primjenjuje u glavnim postupcima. Konkretno, Komisija napominje da, iako se u zahtjevima za prethodnu odluku, osobito u tekstu pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev, upućuje na Direktivu 2016/343, ne zahtijeva se tumačenje te direktive.

37 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, u okviru prethodnog postupka na temelju članka 267. UFEU-a, Sud može tumačiti pravo Unije samo u granicama nadležnosti koje su mu dodijeljene (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 30. i navedena sudska praksa).

38 Područje primjene Povelje, u pogledu djelovanja država članica, definirano je u njezinu članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije, pri čemu se tom odredbom potvrđuje ustaljena praksa Suda prema kojoj se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Europske unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 31. i navedena sudska praksa).

39 U ovom slučaju, što se tiče zahtjeva za tumačenje članka 47. Povelje, sud koji je uputio zahtjev nije pružio naznaku prema kojoj bi se glavni postupci odnosili na tumačenje ili primjenu pravnog pravila Unije koja se provodi na nacionalnoj razini. Naime, iako se druga prethodna pitanja odnose na Direktivu 2016/343, ta pitanja nisu postavljena s obzirom na odredbe te direktive i sud koji je uputio zahtjev ne daje nikakvo objašnjenje u pogledu postojeće veze između navedene direktive i tih predmeta.

40 Stoga Sud nije nadležan za tumačenje članka 47. Povelje kao takvog.

41 S druge strane, Prokuratura Rejonowa w Bytowie (Općinsko državno odvjetništvo u Bytówu, Poljska) i Prokuratura Okręgowa w Łomży (Okružno državno odvjetništvo u Łomži, Poljska) u biti tvrde da problemi vezani uz organizaciju pravosuđa država članica, poput onih koji su izloženi u postavljenim pitanjima, osobito u pogledu povlačenja suca s predmeta koji su mu dodijeljeni, ulaze u njihovu isključivu nadležnost, a ne u materijalno područje primjene prava Unije. Suprotno tomu, poljska je vlada na raspravi navela da je Sud, prema njezinu mišljenju, nadležan odgovoriti na prethodna pitanja.

42 U tom smislu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da, iako je organizacija pravosuđa u državama članicama zaista u nadležnosti potonjih, ostaje činjenica da su države članice pri izvršavanju te nadležnosti ipak dužne poštovati određene obveze koje imaju na temelju prava Unije i da to može biti tako osobito kad je riječ o nacionalnim pravilima za donošenje odluka o imenovanju sudaca i eventualno o pravilima u vezi sa sudskim nadzorom koji se primjenjuje u kontekstu takvih postupaka imenovanja (presuda od 9. siječnja 2024., G. i dr. (Imenovanje sudaca redovnih sudova u Poljskoj) (C-181/21 i C-269/21, EU:C:2024:1, t. 57. kao i navedena sudska praksa).

43 Nadalje, iz teksta postavljenih pitanja jasno je vidljivo da se ona ne odnose na tumačenje poljskog prava, nego, među ostalim, na tumačenje članka 19. stavka 1. UEU-a.

44 Iz toga slijedi da Sud jest nadležan za odlučivanje o zahtjevima za prethodnu odluku, ali ne i za tumačenje članka 47. Povelje kao takvog.

Dopuštenost zahtjevâ za prethodnu odluku

45 Općinsko državno odvjetništvo u Bytówu i Okružno državno odvjetništvo u Łomži osporavaju dopuštenost predmetnih zahtjeva za prethodnu odluku. Kao prvo, ističu da je sutkinja koja je uputila zahtjev podnijela te zahtjeve nakon donošenja rezolucije kolegija, odnosno na datum na koji ta sutkinja više nije bila ovlaštena donositi navedene odluke, s obzirom na to da je bila povučena s glavnih predmeta. Kao drugo, napominju da se prethodna pitanja odnose na pojedinačnu situaciju suda koji je uputio zahtjev i da su ta pitanja stoga osobne naravi. Kao treće, tvrde da zahtjevi za prethodnu odluku ne ispunjavaju zahtjeve iz članka 94. točaka (a) i (b) Poslovnika. Poljska vlada je pak na raspravi navela da su ti zahtjevi dopušteni.

46 Osim toga, Komisija tvrdi da su treća prethodna pitanja nedopuštena jer pitanje postoji li eventualno djelotvoran pravni lijek za optuženika u glavnim predmetima nije ni prethodno pitanje koje se postavlja *in limine litis* ni pitanje koje je potrebno za rješavanje tih predmeta.

47 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru suradnje između njega i nacionalnih sudova uspostavljene u članku 267. UFEU-a isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, kad se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je u pravilu dužan odgovoriti na njih (presuda od 24. studenoga 2020., Openbaar Ministerie (Krivotvorenje isprava), C-510/19, EU:C:2020:953, t. 25. i navedena sudska praksa).

48 Kao što to proizlazi iz samog teksta članka 267. UFEU-a, zahtijevana prethodna odluka treba biti „potrebna” kako bi sudu koji je uputio zahtjev omogućila „[da] don[ese] presudu” u predmetu o kojem odlučuje (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 40. i navedena sudska praksa).

49 U tom pogledu Sud je već naglasio da odgovor na prethodna pitanja može biti nužan kako bi se sudovima koji su uputili zahtjeve pružilo tumačenje prava Unije koje im omogućuje da riješe postupovna pitanja nacionalnog prava prije mogućnosti odlučivanja o meritumu sporova koji se pred njima vode (presuda od 16. studenoga 2021., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i dr., C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, t. 48. i navedena sudska praksa).

50 Kad je riječ o prvom prigovoru nedopuštenosti, koji se temelji na tome da je sutkinja o kojoj je riječ uputila zahtjeve za prethodnu odluku nakon što je povučena s glavnih predmeta, valja utvrditi, s jedne strane, da iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je na dan kada je ta sutkinja uputila te zahtjeve za prethodnu odluku, odnosno 20. listopada 2021., ona vodila glavne predmete i, s druge strane, da sud koji je uputio zahtjev nakon njezina povlačenja s predmeta nije povukao navedene zahtjeve za prethodnu odluku.

51 Naime, u svojem odgovoru na drugi zahtjev Suda za pojašnjenje, sud koji je uputio zahtjev potvrdio je da je dotična sutkinja na dan donošenja odluka kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, odnosno 20. listopada 2021., bila sutkinja izvjestiteljica i predsjednica sudskog vijeća u dvama glavnim postupcima. Također je naveo da je rješenjem od 21. listopada 2021., donesenim nakon donošenja tih odluka kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, postupak u kojem je upućen zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-648/21 preraspodijeljen drugom sucu izvjestitelju, koji je prethodno zasjedao u tročlanom vijeću koje je odlučivalo o tom postupku, te da je sastav koji obuhvaća suca pojedinca u postupku u kojem je upućen zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-647/21 izmijenjen također 21. listopada 2021. Osim toga, taj je sud potvrdio da su ta dva postupka prekinuta zbog ovih zahtjeva za prethodnu odluku i da su otada ostali prekinuti.

52 Što se tiče drugog prigovora nedopuštenosti, koji se temelji na činjenici da se prethodna pitanja u biti odnose na pojedinačnu situaciju suca koji je proslijedio ova dva zahtjeva za prethodnu odluku i da stoga nisu povezana s glavnim predmetima, valja istaknuti da je sud koji je uputio zahtjev u kontekstu glavnih predmeta suočen s postupovnim pitanjima o kojima mora odlučiti *in limine litis* i čije rješenje ovisi o tumačenju odredbi i načela prava Unije na koje se odnose ta prethodna pitanja. Naime, navedenim prethodnim pitanjima u biti se želi utvrditi je li, s obzirom na te odredbe i načela prava Unije, ta sutkinja i dalje ovlaštena nastaviti s razmatranjem glavnih predmeta neovisno o rezoluciji kolegija kojom je ona povučena s tih predmeta.

53 Međutim, kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda, prethodna pitanja čiji je cilj omogućiti sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku da *in limine litis* odluči o postupovnim poteškoćama, kao što su one koje se odnose na njegovu nadležnost za odlučivanje u sporu koji se pred njime vodi ili pak na pravne učinke koje treba odnosno ne treba priznati sudskoj odluci koja moguće sprečava navedeni sud da nastavi s razmatranjem takvog predmeta, dopuštena su na temelju članka 267. UFEU-a (presuda od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 47. i navedena sudska praksa).

54 Kad je riječ o trećem prigovoru nedopuštenosti, prema kojem zahtjevi za prethodnu odluku ne ispunjavaju zahtjeve iz članka 94. točaka (a) i (b) Poslovnika, dovoljno je istaknuti da, kao što to proizlazi iz točaka 6. do 14. i 15. do 26. ove presude, ti zahtjevi za prethodnu odluku, kako ih je

pojasnio sud koji je uputio zahtjev u svojem odgovoru na dva zahtjeva za pojašnjenje Suda, sadržavaju, što se tiče dijela prvih pitanja i drugog pitanja, sve informacije koje se zahtijevaju tim člankom 94. točkama (a) i (b), među ostalim sadržaj nacionalnih odredbi koje se mogu primijeniti u ovom slučaju, prikaz razloga koji su naveli sud koji je uputio zahtjev da se zapita o tumačenju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a kao i vezu koju je taj sud uspostavio između navedene odredbe i navedenih nacionalnih pravila, tako da Sud, u toj mjeri, može odlučiti o prethodnim pitanjima.

55 Što se tiče dijela prvih pitanja koji se odnosi na sastav kolegija suda, odnosno na činjenicu da, s jedne strane, ministar pravosuđa, koji je također glavni državni odvjetnik, ima ovlast imenovati predsjednike sądova rejonowih (općinski sudovi) koji čine kolegij sąda okręgowog (okružni sud) i, s druge strane, na činjenicu da su određeni članovi kolegija imenovani na sudačka mjesta na prijedlog KRS-a u njegovu novom sastavu, koji ne pruža dostatna jamstva neovisnosti, potrebno je podsjetiti na to da je, s obzirom na to da odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku predstavlja temelj za postupak predviđen člankom 267. UFEU-a, nacionalni sud dužan u samoj toj odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku objasniti činjenični i pravni okvir spora u glavnom postupku i pružiti potrebna objašnjenja o razlozima zbog kojih je odabrao odredbe prava Unije čije tumačenje traži kao i o vezi koju uspostavlja između tih odredbi i nacionalnog zakonodavstva primjenjivog na spor koji je pred njim pokrenut (vidjeti u tom smislu presudu od 4. lipnja 2020., C. F. (Porezni nadzor), C-430/19, EU:C:2020:429, t. 23. i navedenu sudsku praksu).

56 Međutim, u ovom slučaju, osim nekoliko ograničenih objašnjenja o sastavu kolegija suda, odluke kojima se upućuje prethodno pitanje ne preciziraju dovoljno nacionalni pravni okvir koji se odnosi na imenovanje članova tog kolegija. Također ne objašnjavaju zašto bi Sud trebao odgovoriti na dio prvih pitanja koji se odnosi na sastav kolegija suda. U tim okolnostima Sud ne raspolaže s dovoljno elemenata koji bi mu omogućili da na taj dio prvih pitanja odgovori na koristan način, tako da zahtjevi za prethodnu odluku u toj mjeri ne ispunjavaju uvjete iz članka 94. točaka (a) i (b) Poslovnika.

57 Što se tiče trećeg prethodnog pitanja, kojima se sud koji je uputio zahtjev pita o postojanju eventualnog djelotvornog pravnog lijeka za okrivljenike u glavnim postupcima, valja utvrditi da ona nisu prethodna pitanja koja se postavljaju *in limine litis* niti su potrebna za rješavanje glavnih predmeta. Konkretno, iz spisa kojim Sud raspolaže ne proizlazi da se u glavnom postupku postavlja pitanje mogu li optuženici osporavati pravilnost sastava sudskog vijeća koje odlučuje o njihovim predmetima.

58 S obzirom na prethodna razmatranja, valja utvrditi da su zahtjevi za prethodnu odluku dopušteni, osim dijela prvih pitanja koji se odnosi na sastav kolegija suda i trećih prethodnih pitanja.

O prethodnim pitanjima

Prva pitanja

59 Najprije valja primijetiti da, iako se svojim prvim prethodnim pitanjima sud koji je uputio zahtjev formalno pita je li u skladu s člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a činjenica da tijelo nacionalnog suda, kao što je kolegij suda, ima ovlast povući suca tog suda s dijela predmetâ ili svih predmeta koji su mu dodijeljeni, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da se ta prva pitanja u biti odnose na nacionalni propis kojim se uređuje postupak na temelju kojeg se suca može povući s njegovih predmeta.

60 Nasuprot tomu, čak i ako premještaj sutkinje koja je proslijedila ova dva zahtjeva za prethodnu odluku žalbenog odjela suda koji je uputio zahtjev, pred kojim su u tijeku glavni postupci, u prvostupanjski odjel navedenog suda predstavlja važan element koji treba uzeti u obzir kako bi se razumjela situacija koju je sud koji je uputio zahtjev predvidio u svojim pitanjima, na temelju tog istog spisa ne može se smatrati da prva pitanja treba shvatiti na način da se odnose i na usklađenost odluke o premještaju ili, općenitije, propisa kojim se uređuje postupak premještaja s člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a.

61 S obzirom na ta utvrđenja, valja smatrati da svojim prvim pitanjima sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis na temelju kojeg tijelo nacionalnog suda, kao što je kolegij suda, ima ovlast povući suca tog suda s dijela predmetâ ili svih predmeta koji su mu dodijeljeni, a da taj propis ne utvrđuje kriterije kojima se to tijelo mora voditi prilikom donošenja takve odluke o povlačenju, ne nameće obvezu obrazlaganja te odluke i ne predviđa mogućnost sudskog nadzora navedene odluke.

62 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, iako je ustrojstvo pravosuđa u državama članicama u njihovoj nadležnosti, uključujući osnivanje, sastav, nadležnost i funkcioniranje nacionalnih sudova, one su ipak pri izvršavanju te nadležnosti obvezne poštovati obveze koje za njih proizlaze iz prava Unije, odnosno konkretno iz članka 19. UEU-a (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 44. i navedena sudska praksa).

63 Načelo djelotvorne sudske zaštite na koje upućuje članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a opće je načelo prava Unije utvrđeno, među ostalim, u članku 6. stavku 1. EKLJP-a, kojem odgovara članak 47. drugi stavak Povelje. Potonju odredbu stoga treba uzeti u obzir na odgovarajući način u svrhu tumačenja tog članka 19. stavka 1. drugog podstavka (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 45. i navedena sudska praksa).

64 Osim toga, budući da Povelja sadržava prava koja odgovaraju pravima zajamčenima EKLJP-om, člankom 52. stavkom 3. Povelje nastoji se osigurati nužna usklađenost između prava sadržanih u njoj i odgovarajućih prava zajamčenih EKLJP-om a da to ne ugrožava autonomiju prava Unije. U skladu s Objašnjenjima koja se odnose na Povelju o temeljnim pravima (SL 2007., C 303, str. 17.), članak 47. drugi stavak Povelje odgovara članku 6. stavku 1. EKLJP-a. Stoga Sud mora osigurati da njegovo tumačenje u ovim predmetima osigurava razinu zaštite koja ne krši onu zajamčenu člankom 6. stavkom 1. EKLJP-a, kako ga tumači Europski sud za ljudska prava (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 46. i navedena sudska praksa).

65 S obzirom na navedeno, najprije valja podsjetiti na to da svaka država članica, na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, treba osigurati da tijela koja su pozvana, kao „sudovi” u smislu koji definira pravo Unije, odlučivati o pitanjima u vezi s primjenom ili tumačenjem tog prava i koja stoga podliježu njegovu sustavu pravnih lijekova u područjima obuhvaćenima pravom Unije, ispunjavaju zahtjeve djelotvorne sudske zaštite, među kojima je i zahtjev neovisnosti (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 47. i navedena sudska praksa).

66 Taj zahtjev neovisnosti sudova, koji je svojstven zadaći suđenja, proizlazi iz bitnog sadržaja prava na djelotvornu sudsku zaštitu i temeljnog prava na pošteno suđenje, koji su od ključne važnosti kao jamstva zaštite svih prava koja osobe izvode iz prava Unije i očuvanja zajedničkih vrijednosti

država članica navedenih u članku 2. UEU-a, osobito vrijednosti vladavine prava (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 49. i navedena sudska praksa).

67 Navedeni zahtjev neovisnosti može se promatrati iz dvaju aspekata. Prvi aspekt, vanjske prirode, zahtijeva da predmetno tijelo posve samostalno izvršava svoje funkcije a da se pritom ni u kojem pogledu ne nalazi u hijerarhijskom ili podređenom odnosu i da ne prima naloge ili upute ikoje vrste te da je tako zaštićeno od vanjskih utjecaja ili pritisaka koji mogu narušiti neovisnu prosudbu njegovih članova i utjecati na njihove odluke. Drugi, unutarnji aspekt, dovodi se u vezu s pojmom „nepristranost" i ima za cilj osiguranje jednakog odmaka od stranaka spora i njihovih pripadajućih interesa u odnosu na predmet spora. Potonji aspekt zahtijeva poštovanje objektivnosti i nepostojanje bilo kakvog interesa u rješavanju spora osim stroge primjene pravnog pravila (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 50. i 51. te navedena sudska praksa).

68 Iako se „vanjskim" aspektom neovisnosti u biti nastoji očuvati neovisnost sudova u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast u skladu s načelom diobe vlasti koje obilježava funkcioniranje vladavine prava, njime se također nastoje zaštititi suci od nedopuštenih utjecaja koji proizlaze iz dotičnog suda (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 54. i navedenu sudsku praksu).

69 Također valja naglasiti da izvršavanje dužnosti suđenja mora biti zaštićeno ne samo od svakog izravnog utjecaja, u obliku uputa, nego i posrednijih oblika utjecaja koji mogu usmjeriti sudske odluke (vidjeti u tom smislu presude od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 53. i navedenu sudsku praksu, i od 14. studenoga 2024., S. (Izmjena sastava suda), C-197/23, EU:C:2024:956, t. 62. i navedenu sudsku praksu).

70 Ta jamstva neovisnosti i nepristranosti pretpostavljaju postojanje pravila o, među ostalim, sastavu predmetnog tijela, koja omogućuju da se kod osoba otkloni bilo kakva legitimna sumnja u pogledu otpornosti tog tijela na vanjske čimbenike i njegove neutralnosti u odnosu na međusobno suprotstavljene interese (presuda od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 52.).

71 Osim toga, Europski sud za ljudska prava također je naglasio da iznimna važnost, među ostalim, neovisnosti sudstva i pravne sigurnosti za vladavinu prava zahtijeva posebnu jasnoću pravila koja se primjenjuju u svakom pojedinom slučaju i jasna jamstva kako bi se osigurala objektivnost i transparentnost te, prije svega, kako se ne bi ostavio dojam proizvoljnosti u dodjeli pojedinih predmeta sucima (ESLJP, 5. listopada 2010., DMD GROUP, a.s. protiv Slovačke, CE:ECHR:2010:1005JUD001933403, t. 66.).

72 Kao drugo, člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a također se zahtijeva postojanje „zakonom prethodno ustanovljenog" suda, s obzirom na neodvojive veze koje postoje između pristupa takvom sudu i jamstava neovisnosti i nepristranosti sudaca (vidjeti u tom smislu presude od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 55. i navedenu sudsku praksu, i od 14. studenoga 2024., S. (Izmjena sastava suda), C-197/23, EU:C:2024:956, t. 63. i navedenu sudsku praksu).

73 Upućivanje na „zakonom ustanovljeni sud", koje se također nalazi u članku 47. drugom stavku Povelje, osobito odražava načelo vladavine prava i ne odnosi se samo na pravnu osnovu samog postojanja suda nego i na sastav suda u svakom predmetu kao i na bilo koju drugu

odredbu nacionalnog prava čije nepoštovanje dovodi do nepravilnosti sudjelovanja jednog ili više sudaca u razmatranju predmeta (vidjeti po analogiji presudu od 29. ožujka 2022., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, t. 121. i navedenu sudsku praksu).

74 Stoga su pravila o dodjeli i preraspodjeli predmeta dio pojma „zakonom prethodno ustanovljeni" sud, pri čemu on zahtijeva ne samo pravnu osnovu samog postojanja suda, nego i poštovanje sastava suda u svakom predmetu kao i postojanje bilo koje druge odredbe nacionalnog prava čije nepoštovanje dovodi do nezakonitog sudjelovanja jednog ili više sudaca u razmatranju predmeta.

75 Slijedom toga, članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a u tom pogledu također zahtijeva da se pravilima koja uređuju sastav sudskih vijeća isključuje svako neopravdano zadiranje u postupak odlučivanja u vezi s određenim predmetom osoba koje nisu članovi sudskog vijeća nadležnog za taj predmet i pred kojima stranke nisu mogle iznijeti svoje argumente (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 2024., Hann-Invest i dr., C-554/21, C-622/21 i C-727/21, EU:C:2024:594, t. 59.).

76 U ovom slučaju, podložno provjerama koje mora izvršiti sud koji je uputio zahtjev, članak 47.b stavak 1. Zakona o redovnim sudovima predviđa da je izmjena sastava suda dopuštena ako postoji „trajna prepreka rješavanju predmeta u njegovu trenutačnom sastavu", bez dodatnih pojašnjenja. Međutim, iako stavak 4. tog članka 47.b u biti predviđa da se pred sucem vode postupci koji su mu dodijeljeni unatoč njegovu premještaju na drugo mjesto ili upućivanju na drugi sud, do okončanja tih predmeta, stavak 5. navedenog članka 47.b određuje da ga je moguće povući s njegovih predmeta na temelju odluke kolegija dotičnog suda a da se u tu svrhu ne određuju kriteriji. Naposljetku, u skladu sa stavkom 6. tog članka 47.b, kolegij suda također ima mogućnost povući s predmeta suca u slučaju njegova premještaja u drugi odjel, ali, i u tom slučaju, ta mogućnost opet ne podliježe nikakvim posebnim kriterijima.

77 Stoga valja utvrditi da nacionalni propis, poput onog opisanog u prethodnoj točki, ne samo da ne predviđa objektivne kriterije kojima se uređuje mogućnost povlačenja suca s jednog ili više njegovih predmeta, nego također omogućuje kolegiju predmetnog suda da tog suca povuče s njegovih predmeta bez obrazloženja takve odluke. Naime, upućivanje na postojanje „trajne prepreke rješavanju predmeta u njegovu trenutačnom sastavu" previše je nejasno da bi se moglo smatrati da može izbjeći bilo kakvu proizvoljnost u odluci o izmjeni sastava suda. Osim toga, poljska je vlada na raspravi pred Sudom potvrdila da poljsko pravo ne nameće nikakvu obvezu obrazlaganja povlačenja suca na temelju članka 47.b stavaka 5. i 6. Zakona o redovnim sudovima.

78 Osim toga, što se tiče povlačenja o kojima je riječ u glavnom postupku, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da odluka kolegija kojom je dotični sudac oslobođen prava na odlučivanje u glavnim predmetima uopće nije obrazložena.

79 Usto, čini se da se ta rezolucija kolegija ne može opravdati rješenjem o premještaju kojim je predsjednik Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Słupsku) 13. listopada 2021., na temelju članka 22.a stavka 4. Zakona o redovnim sudovima, odlučio premjestiti sutkinju koja je uputila ove zahtjeve na drugi odjel istog suda.

80 Naime, s jedne strane, to je rješenje sažeto opravdano potrebom da se „osigura dobro funkcioniranje šestog žalbenog kaznenog odjela i drugog kaznenog odjela" Sąda Okręgowog w Słupsku (Okružni sud u Słupsku).

81 S druge strane, rezolucija kolegija usvojena je dva dana prije donošenja rješenja o premještaju.

82 Osim toga, što se tiče premještaja suca u drugi sud bez njegova pristanka ili premještaja suca u dva odjela istog suda bez njegova pristanka, Sud je već presudio da takvi premještaji mogu biti sredstvo za provođenje nadzora nad sadržajem sudskih odluka jer mogu ne samo utjecati na opseg ovlasti dotičnih sudaca i postupanje sa spisima koji su im povjereni, nego i imati znatne posljedice po njihov život i karijeru i time stvoriti učinke slične učincima stegovne sankcije (presuda od 6. listopada 2021., W. Ż. (vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu – Imenovanje), C-487/19, EU:C:2021:798, t. 115.).

83 Međutim, slično tomu, povlačenje suca s predmeta koji su mu bili dodijeljeni, a da pritom nacionalni propis o kojem je riječ ne utvrđuje objektivne kriterije na temelju kojih se može ograničiti takva mogućnost povlačenja te, štoviše, čak i bez potrebe da odluka o takvom povlačenju bude obrazložena, ne omogućuje isključivanje mogućnosti da je to povlačenje proizvoljno, pa čak i da predstavlja prikrivenu stegovnu sankciju. To je tim više slučaj kada nakon takvog povlačenja uslijedi premještaj dotičnog suca u drugi odjel istog suda.

84 Stoga organizacijske mjere povlačenja poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, čija provedba nije ograničena dovoljno preciznim kriterijima i ne podliježe obvezi dostatnog obrazlaganja, mogu dovesti do pitanja o mogućnosti da do povlačenja s predmeta, nakon kojeg uslijedi premještaj, dođe kao odgovor na prethodne radnje dotičnog suca.

85 Stoga, kako bi se izbjeglo dopuštanje proizvoljnosti koja bi mogla proizaći iz netransparentnog postupka koji može ugroziti načela neovisnosti i nesmjenjivosti sudaca, važno je da nacionalna pravila koja uređuju povlačenje s predmeta predviđaju jasno navedene objektivne kriterije na temelju kojih se suca može povući s njegovih predmeta, kao i obvezu obrazlaganja odluka o povlačenju, osobito u slučaju povlačenja na koje dotični sudac nije pristao, kako bi se zajamčilo da neovisnost sudaca ne bude ugrožena neopravdanim vanjskim utjecajima.

86 S obzirom na prethodno navedeno, na prva postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis na temelju kojeg tijelo nacionalnog suda, kao što je kolegij suda, ima ovlast povući suca tog suda s dijela predmetâ ili svih predmeta koji su mu dodijeljeni, a da taj propis ne predviđa kriterije kojima se to tijelo mora voditi prilikom donošenja takve odluke o povlačenju i ne nameće obvezu obrazlaganja takve odluke.

Druga pitanja

87 Svojim drugim pitanjima sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i načelo nadređenosti prava Unije tumačiti na način da obvezuju nacionalni sud i svako drugo tijelo dotične države članice da izuzmu iz primjene, s jedne strane, rezoluciju kolegija tog suda kojom se suca navedenog suda povlači s predmeta koji su mu dodijeljeni i, s druge strane, druge naknadne akte, kao što su odluke o preraspodjeli tih predmeta, ako je ta rezolucija donesena protivno članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a.

88 U tom pogledu valja, naime, podsjetiti na to da na temelju ustaljene sudske prakse načelo nadređenosti prava Unije utvrđuje prvenstvo tog prava nad pravom država članica. Stoga se tim načelom zahtijeva da sva tijela država članica osiguraju puni učinak različitim propisima Unije, pri čemu pravo država članica ne može utjecati na učinak koji se tim različitim propisima priznaje na državnom području navedenih država (presuda od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 61. i navedena sudska praksa).

89 Navedenim načelom tako se, među ostalim, svakom nacionalnom sucu koji je u okviru svoje nadležnosti zadužen za primjenu odredaba prava Unije nalaže obveza da osigura puni učinak zahtjevâ tog prava u sporu koji je pred njim pokrenut, prema potrebi izuzimajući po službenoj dužnosti iz primjene svaki nacionalni propis ili praksu koji su protivni odredbi prava Unije s izravnim učinkom, pri čemu ne mora tražiti ni čekati prethodno ukidanje tog nacionalnog propisa ili prakse kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen Ustavom (presuda od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 62. i navedena sudska praksa).

90 Doista, Sud je već odlučio da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, protumačen s obzirom na članak 47. Povelje, kojim se državama članicama nalaže bezuvjetna obveza jasnog i preciznog rezultata, osobito u pogledu neovisnosti i nepristranosti sudova od kojih se traži da tumače i primjenjuju pravo Unije i u pogledu zahtjeva da oni budu prethodno ustanovljeni zakonom, ima takav izravan učinak koji dovodi do izuzimanja iz primjene svake nacionalne odredbe odnosno nacionalne sudske ili druge prakse koja je protivna tim odredbama prava Unije kako ih tumači Sud (presuda od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 63. i navedena sudska praksa).

91 Iz ustaljene sudske prakse također proizlazi da čak i ako ne postoje nacionalne zakonodavne mjere koje su okončale povredu obveze koju je utvrdio Sud, na nacionalnim je sudovima da poduzmu sve mjere kako bi se olakšalo ostvarenje punog učinka prava Unije u skladu sa zaključcima iz presude kojom se utvrđuje ta povreda. Osim toga, navedeni su sudovi dužni, na temelju načela lojalne suradnje predviđenog u članku 4. stavku 3. UEU-a, ukloniti nezakonite posljedice povrede prava Unije (presuda od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 64. i navedena sudska praksa).

92 Kako bi ispunio obveze navedene u točkama 88. do 91. ove presude, nacionalni sud stoga mora izuzeti iz primjene akt poput rezolucije kolegija tog suda, koji je, protivno članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a, naložio da se suca tog suda povuče s njegovih predmeta, kada je to s obzirom na predmetnu postupovnu situaciju neophodno kako bi se zajamčila nadređenost prava Unije (vidjeti po analogiji presudu od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 65. i navedenu sudsku praksu).

93 Budući da je konačna ocjena činjenica te primjena i tumačenje nacionalnog prava u okviru postupka iz članka 267. UFEU-a isključivo na sudu koji je uputio zahtjev, na njemu je da konačno utvrdi konkretne posljedice koje u glavnim predmetima proizlaze iz načela navedenog u prethodnoj točki. Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, Sud može na temelju elemenata spisa pružiti tom sudu elemente tumačenja prava Unije koji mu mogu biti korisni u tu svrhu (presuda od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 66. i navedena sudska praksa).

94 U tom pogledu, iz odgovora na prva pitanja proizlazi da se članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a protivi nacionalni propis kojim se uređuje povlačenje suca s predmeta, kao što je ono koje je opisao sud koji je uputio zahtjev.

95 Međutim, u takvoj situaciji sudsko vijeće mora imati pravo isključiti primjenu bilo koje rezolucije donesene na temelju tog propisa i stoga, s istim sastavom, nastaviti ispitivanje glavnih postupaka a da pritom pravosudna tijela nadležna u području određivanja i izmjene sastava sudskih vijeća

nacionalnog suda to ne mogu spriječiti (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 72. i navedenu sudsku praksu).

96 U toj istoj situaciji tijela nadležna u području određivanja i izmjene sastava tog sudskog vijeća moraju izuzeti iz primjene takvu rezoluciju (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2023., YP i dr. (Ukidanje imuniteta i suspenzija suca), C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, t. 80.).

97 S obzirom na prethodno navedeno, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i načelo nadređenosti prava Unije treba tumačiti na način da obvezuju nacionalni sud da izuzme iz primjene rezoluciju kolegija tog suda kojom se suca navedenog suda povlači s predmeta koji su mu dodijeljeni i druge naknadne akte, kao što su odluke o preraspodjeli tih predmeta, ako je ta rezolucija donesena protivno članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a. Pravosudna tijela nadležna u području određivanja i izmjene sastava tog sudskog vijeća moraju izuzeti iz primjene takvu rezoluciju.

Troškovi

98 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

1. Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a

treba tumačiti na način da mu se:

protivi nacionalni propis na temelju kojeg tijelo nacionalnog suda, kao što je kolegij suda, ima ovlast povući suca tog suda s dijela predmetâ ili svih predmeta koji su mu dodijeljeni, a da taj propis ne predviđa kriterije kojima se to tijelo mora voditi prilikom donošenja takve odluke o povlačenju i ne nameće obvezu obrazlaganja takve odluke.

2. Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i načelo nadređenosti prava Unije

treba tumačiti na način da:

obvezuju nacionalni sud da izuzme iz primjene rezoluciju kolegija tog suda kojom se suca navedenog suda povlači s predmeta koji su mu dodijeljeni i druge naknadne akte, kao što su odluke o preraspodjeli tih predmeta, ako je ta rezolucija donesena protivno članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a. Pravosudna tijela nadležna u području određivanja i izmjene sastava tog sudskog vijeća moraju izuzeti iz primjene takvu rezoluciju.

Potpisi